

Funkcie náboženstva v spoločnosti :)

Sociológov zaujíma, aké **funkcie** plní náboženstvo v spoločnosti. Jedni tvrdia, že pomáha udržiavať existujúce usporiadanie spoločnosti, iní zdôrazňujú úlohu, akú náboženstvo plní pri spoločenských zmenách. Sociológov však zaujímajú aj funkcie náboženstva vo vzťahu k jednotlivcovi.

Podľa mnohých vedcov náboženstvo vzniklo z ľudskej túžby nájsť **zmysel a poslanie života**. Skutočne, náboženstvo poskytuje zmysel života miliardám veriacich ľudí. Zároveň im **pomáha zvládnuť ťažké životné situácie, oslabuje úzkosť zo životných neistôt i strach zo smrti**, ktorému sú vystavení, **pomáha ľuďom nájsť individuálnu i sociálnu identitu** čiže miesto v živote i v spoločnosti, **umožňuje im dosiahnuť životnú vyrovnanosť, spokojnosť a šťastie**.

Už sme spomenuli, že časť sociológov vyzdvihuje spomedzi sociálnych funkcií náboženstva práve to, že posilňuje sociálnu integráciu a upevňuje sociálny poriadok spoločnosti. Napríklad Émile Durkheim vychádzal z názoru, že náboženstvo odráža štruktúru sociálnej skupiny či spoločnosti, v ktorej vzniká. Tvrdil, že ľudia si neuvedomujú vplyv spoločnosti na jednotlivcov a namiesto toho si nachádzajú objekty, ktoré pokladajú za posvätné a pripisujú im moc, akú v skutočnosti nad nimi má spoločnosť. Tak vytvárajú náboženstvo ako paralelu svojej spoločnosti či sociálnej skupiny. Ich náboženské rituály upevňujú spoločnosť či konkrétnu sociálnu skupinu a jej náboženskú vieru, kontrolujú konanie svojich členov, a tak ešte väčšmi posilňujú štruktúru skupiny alebo spoločnosti.

Durkheim analyzoval vzťahy medzi náboženstvom a spoločnosťou či sociálnou skupinou ako celkom. Spoločnosť a sociálne skupiny sú však vnútorne rôznorodé a rozdelené systémy. Táto skutočnosť viedla mnohých sociológov k inému pohľadu na funkcie náboženstva. Tvrdili, že náboženstvo slúži predovšetkým na uplatňovanie pozície vládnuceho skupín v spoločnosti voči ostatným skupinám (napríklad prostredníctvom sľubov náboženstva v lepšom a spravodlivejšom živote, ktorí ľudia čakajú po smrti, teda prenášaním riešenie konkrétnych problémov do iného sveta).

Karl Marx ako významný predstaviteľ tohto pohľadu pokladal náboženstvo za prostriedok, ktorým vládnuce triedy držia nižšie, vykorisťované spoločenské triedy v podriadenom postavení. Náboženstvo podľa neho odvádza ľudí od hľadania praktických, politických riešení sociálnych problémov a namiesto nich im ponúka ilúzie o dosiahnutí šťastia prostredníctvom viery. Marx sa domnieval, že ak ľudia odstránia nespravodlivé rozdelenie spoločnosti, nebudú viac potrebovať náboženstvo, lebo sociálne funkcie náboženstva preberú iné, svetské inštitúcie.

Iná časť sociológov zase zdôrazňuje úlohu náboženstva pri uskutočňovaní sociálnych zmien. Náboženstvo býva nielen obhajcom a upevňovateľom, ale často aj kritikom existujúceho usporiadania spoločnosti a samo môže plniť úlohu aktívneho činiteľa spoločenských zmien. Napríklad Max Weber skúmal vplyv protestantskej etiky (najmä asketickej doktríny, podľa ktorej usilovná práca, sebadisciplína, šetrnosť a odriekanie sú vlastnosti, ktoré sa páčia Bohu) na rozvoj raného kapitalizmu a ukázal, ako náboženstvo môže ľuďom pomôcť presadiť sa alebo prispôbiť sa zmenám v spoločnosti, prípadne byť ich aktívnym činiteľom.

Náboženstvo aktívne zasiahlo aj do boja za ľudské a občianske práva v USA a Juhoafrickej republike a do boja za sociálne práva v Latinskej Amerike (najmä tzv. teológia oslobodenia). Islamská revolúcia v Iráne a arabských štátoch zas ukazuje, ako náboženstvo dokáže mobilizovať ľudí do odporu proti modernizácii spoločnosti a za udržanie tradičných hodnôt, noriem a spôsobu života. História ľudstva dokonca pamätá množstvo vojnových konfliktov, ktorých príčinou bola náboženská neznášanlivosť.